

ธุรกิจบันเทิงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่

The Northeastern-Style Entertainment Industry in Sao Noi Phet Ban Paeng in New Normal Life Context.

ศุภศิลป์ น้อยแวงพิม¹ และอุรารมย์ จันทมาลา²

Supasin Noiwangpim¹ and Ourarom Chantamala²

¹นิสิต ปริญญาโท หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Master Student of Fine and Applied Arts Program in Performing Arts Mahasarakham University

²Lecturer from Fine and Applied Arts Program in Performing Arts Mahasarakham University

Corresponding Author Email: Pao.supasin2540@hotmail.com

Received: 15 March 2023

Revised: 18 April 2023

Accepted: 22 April 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการแสดงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง 2. เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ กลุ่มผู้รู้จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 6 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปจำนวน 20 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบทางการแสดง ได้พัฒนาให้ดีขึ้นทุกปีตามความนิยมที่หลากหลยของผู้ชมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการออกแบบการแสดงให้ผู้ชมทุกเพศ ทุกวัย สามารถรับชมการแสดงได้อย่างสนุกสนาน และเกิดความนิยมชมชอบ 2) รูปแบบการแสดง ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ มีความแตกต่างกันออกไป มีการรับเชิญศิลปินรับเชิญมาร่วมในการแสดง และเพิ่มการแสดงละครเพลง มาเล่นสลับกับลำเครื่องต่อกลอน เรื่องที่นำมาแสดงจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ง่าย เช่น บุญประเพณี วรรณกรรมอีสาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงชีวิต และ 3) แนวทางการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิง ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ ได้นำเอาเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์มาประกอบใช้ในการดำเนินการดำเนินธุรกิจบันเทิงหมอลำ โดยจัดแสดงด้วยวิธีการเผยแพร่ภาพสด เป็นการสร้างรายได้และทำให้การแสดงหมอลำดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้วยความเข้าใจในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่

คำสำคัญ: ธุรกิจบันเทิง, หมอลำ, วิถีชีวิต

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the performance elements of the Mo Lam Band, the Sao Mai Phet Ban Phaeng Band 2. to study the performance style of the Mo Lam Band, the Sao Mai Phet Ban Phaeng Band. in the context of a new normal way of life and 3. to study entertainment business management guidelines for the Mor Lam Kuan Sao Mai Phet Ban Phaeng band in the context of a new normal way of life. is a qualitative research The research tools were interview and observation forms The target groups were 4 knowledgeable people, 6 practitioners, and 20 general informants who were selected by purposive sampling. derived from specific selection The data collected from interview forms and related documents were analyzed in a

descriptive way. The study found that 1) Performance elements It has been improving every year as the popularity of a diverse audience changes rapidly. The show is designed so that audiences of all genders and ages can enjoy watching the show. and became popular 2) show form in the context of a new normal way of life There is a difference. Invited artists are invited to participate in the show. and add musical performances came to play alternately with the fuselage of the bolt The subject matter displayed will be easy to understand, such as merit traditions, Isan literature. events that actually happened during life and 3) entertainment business management guidelines in the context of a new normal way of life Has brought social media technology to use in operating the Mor Lam entertainment business. by exhibiting by means of disseminating live images It generates income and keeps Mor Lam performances alive amid social changes. With an understanding of the new normal lifestyle context.

Keywords: Entertainment Business, Mor Lam, Lifestyle

บทนำ

การแสดงหมอลำในภาคอีสานแบ่งออกเป็นหลายประเภท และที่ได้รับความนิยมมาโดยตลอด คือ การแสดงหมอลำในรูปแบบลำเรื่องต่อกลอน หรือเรียกอีกชื่อว่า หมอลำหมู่ โดยลักษณะการแสดงหมอลำหมู่จะมีการใช้ทำนองการลำ เรียกว่า วาดลำ ที่แตกต่างกันออกไป ประกอบด้วย การลำทำนองขอนแก่น ทำนองกาฬสินธุ์ ทำนองสกลนคร ทำนองอุบล และทำนองลำเพลิน เป็นต้น (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2526, ม.ป.น.) การแสดงหมอลำเพลิน มีความนิยมเกิดเป็นคณะที่ทำการแสดงเพื่อสร้างรายได้ เช่น วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง เป็นต้น

วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงตั้งอยู่ที่บ้านแพง ตำบลแพง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม เป็นวงหมอลำที่มีชื่อเสียงโด่งดังตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงได้ใช้ทำนองลำเพลินประกอบการแสดงช่วงลำเรื่องต่อกลอน ซึ่งเป็นรูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์มาตลอด มีการการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดง และองค์ประกอบการแสดงทุก ๆ ปี โดยเรียกว่าฤดูกาลการแสดง ซึ่งเป็นที่สนใจและความนิยมของผู้บริโภคหมอลำ วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจึงได้รับความนิยมมาโดยตลอด จากการว่าจ้างในแต่ละปี ทั้งงานจ้างปกติ งานจ้างเฉพาะกิจ และงานแสดงปิดวิก วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ได้มีการพัฒนารูปแบบการแสดง การนำเสนอการแสดง ทั้งการแสดงประเภทวัฒนธรรม การแสดงเพลงตามสมัยนิยม ตลอดจนการแสดงในช่วงลำเรื่องต่อกลอนให้ดียิ่งขึ้นมาโดยตลอด เพื่อรักษามาตรฐานการแสดง จนเป็นที่นิยมมาจนถึงปัจจุบัน (ยมนิล นามวงษา, 2565, สัมภาษณ์)

ปัจจุบัน จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส และผู้ติดเชื้อในประเทศไทยเป็นจำนวนมากเพิ่มสูงขึ้น กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศมาตรการ แนวทางปฏิบัติ คำสั่งป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส ประกอบกับมาตรการของกระทรวงวัฒนธรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางเทศกาล ประเพณี พิธีทางศาสนา และพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนหมู่มาก เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว จึงกำหนดให้มีการงดหรือเลื่อนการจัดงานเทศกาล ประเพณี พิธีทางศาสนา และพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการรวมตัวเพื่อลดจำนวนผู้ติดเชื้อ (ประกาศกระทรวงวัฒนธรรม) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต และการทำงานในหลายสายอาชีพต้องมีการปรับตัว โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพด้านธุรกิจบันเทิง เช่น วงหมอลำ เนื่องจากการแสดงหมอลำในสถานการณ์ปกติ จะต้องแสดงในพื้นที่โล่งแจ้ง ถือว่าเป็นกิจกรรมที่รวมตัวคนหมู่มาก และเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสจึงต้องงดหรือเลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด จากปัญหาดังกล่าว ผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจบันเทิงจึงต้องปรับตัวโดยหันมาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นอีกช่องทางในการสร้างรายได้ โดย

สามารถใช้เป็นช่องทางสื่อสาร ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างตัวตนทางธุรกิจ วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจึงได้มีการปรับตัวและพัฒนา การทำธุรกิจบันเทิงให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา โดยนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และนำมาประยุกต์กับธุรกิจบันเทิงหมอลำ ทำให้เกิดการแสดงผลแบบใหม่เรียกว่า หมอลำออนไลน์ ซึ่งจากความ เป็นมาและความสำคัญข้างต้น ศิลปะการแสดงหมอลำมีพัฒนาการต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ตามปัจจัยทางสังคมและบริบทต่าง ๆ โดยเฉพาะเพื่อตอบสนองความนิยมของผู้บริโภคและเพื่อความอยู่รอดของคณะหมอลำ เป็นปรากฏการณ์ความท้าทายของธุรกิจ บันเทิงที่ต้องปฏิบัติตามประกาศของภาครัฐและภาคเอกชน วงการธุรกิจบันเทิงหมอลำเป็นอีกวงการที่ได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์ดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาธุรกิจบันเทิงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ ในหลักการ ผลิตรายการการแสดงเพื่อธุรกิจบันเทิงหมอลำในยุคที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มาประกอบใช้ในการสื่อสารการแสดง เพื่อเป็น การศึกษาแนวคิดการบริหารและการจัดการองค์กร กระบวนการผลิตศิลปะการแสดงหมอลำ การปรับตัวท่ามกลางปรากฏการณ์ แห่งการเปลี่ยนแปลง และเป็นแนวทางในการพัฒนาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ปรับตัว ต่อยอดเข้าสู่ธุรกิจบันเทิงในรูปแบบออนไลน์ อันเป็นที่นิยมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการแสดงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง
2. เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) คือ กลุ่มนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีและ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านหมอลำ จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าควบคุมฝ่ายต่าง ๆ และ นักแสดง จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่เป็นแฟนคลับการแสดงหมอลำ ของ วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็น ผู้ชายจำนวน 10 คน และ ผู้หญิงจำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสำรวจ (Basic Survey) 2) แบบสัมภาษณ์ (teviews) และ 3) แบบสังเกต (Observation) ที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลภาคสนามโดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบ สำรวจ (Basic Survey) แบบสัมภาษณ์ (teviews) แบบสังเกต (Observation) ที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลภาคสนามโดยการลงพื้นที่ สำรวจข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล เอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Aescriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องธุรกิจบ้านเทิงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบทางการแสดงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง

ผลการวิจัยพบว่า วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงก่อตั้งในปี พ.ศ. 2520 ในชุมชนบ้านแพง หมู่ที่ 14 ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มี นายสงกรานต์ นามวงษา เป็นผู้ก่อตั้ง เพื่อเป็นสร้างตัวตนในวงการหมอลำ และ ต้องการหาประสบการณ์ให้กับสมาชิกในวง จึงได้ร่วมการแข่งขันในรายการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นภายในจังหวัดมหาสารคาม และพื้นที่ใกล้เคียง จนประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัลต่าง ๆ จากหลายเวทีมาครอบครอง ทำให้วงหมอลำมีชื่อเสียงมากขึ้นจากการประกวด เป็นที่รู้จักทั่วภาคอีสาน ในปัจจุบัน นายยมิน นามวงษา เป็นหัวหน้าวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง โดยได้มีการจัดระบบการบริหารงานภายในวงหมอลำเพื่อให้การแสดงที่มีคุณภาพ เช่น มีการจัดระบบฝ่ายงาน และมีการศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการจากวงหมอลำคณะอื่น ๆ มีการพัฒนารูปแบบการแสดง และองค์ประกอบการแสดงอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและสอดคล้องกับค่านิยมของผู้ชม เอกลักษณ์และจุดเด่นของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง คือ การใช้ทำนองลำเพลินเป็นทำนองลำประกอบการแสดงช่วงลำเรื่องต่อกลอน ปัจจุบันวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงมีวิธีการนำเสนอตัวตนให้สอดคล้องกับค่านิยมของกลุ่มผู้ชม และให้อยู่ในพื้นที่การทำธุรกิจบ้านเทิงหมอลำ คือ การสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงให้เป็นที่น่าสนใจ โดยทั่วไปจัดรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็นช่วงต่าง ๆ ประกอบด้วยการแสดงช่วงคอนเสิร์ต คือ การโชว์ความยิ่งใหญ่อลังการ ทั้งเครื่องแต่งกาย จำนวนแดนเซอร์ และลีลาท่าเต้นที่เป็นเอกลักษณ์ ประกอบเสียงดนตรีที่เร้าใจ ช่วงการแสดงวัฒนธรรม ในแต่ละปีจะปรับเปลี่ยนชุดการแสดงใหม่ ๆ เป็นการหยิบยักบุญประเพณีเข้ามามีส่วนร่วมบนเวทีหมอลำ ช่วงการแสดงตลก ทำหน้าที่สร้างเสียงหัวเราะให้กับผู้ชมตลกแสดง ตลกยังถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การแสดงหมอลำมีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น ช่วงการแสดงลำเรื่องต่อกลอน เป็นการลำที่แสดงเรื่องราวโดยใช้ทำนองลำเพลินเป็นทำนองลำ การแสดงส่วนใหญ่เป็นบทรักหญิงชายไม่เน้นการแสดงบทโศก และในระหว่างการแสดง นักแสดงหมอลำจะขับร้องเพลงลำเพลินสลับเพลงสมัยนิยม และช่วงการแสดงเดี่ยวลำ เป็นการแสดงที่นักแสดงทุกคนในวงจะขึ้นเวทีพร้อมกันก่อนการแสดง ใช้กลอนลำเดี่ยวเพื่อส่งสัญญาณของการปิดทำการแสดง

2. ศึกษารูปแบบการแสดงของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่

ผลการวิจัยพบว่า ช่วงต้นเดือนธันวาคม ปี 2019 เกิดการแพร่เชื้อและเสียชีวิตจากเชื้อไวรัส COVID-19 เพิ่มขึ้น และมีผู้ติดเชื้อในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ กรมบังคับคดีจึงได้ประกาศมาตรการ แนวทางปฏิบัติ ประกาศ และคำสั่งป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัส ประกอบกับมาตรการของกระทรวงวัฒนธรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทางเทศกาล ประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัว ที่อาจจะเกิดความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ดังนั้น จึงมีคำสั่งให้งดหรือเลื่อนการจัดงานเทศกาล ประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นการรวมตัวของคนจำนวนมาก อย่างไม่มีกำหนด

จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการทำธุรกิจของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง คณะผู้บริหารในวงหมอลำจึงได้มีการปรับตัว และแก้ไขปัญหา เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจตนเอง จึงปรับตัวด้วยการหันมาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสามารถใช้เป็นช่องทางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จึงเกิดรูปแบบการแสดงหมอลำแบบใหม่ขึ้น เรียกว่า หมอลำออนไลน์ รูปแบบการแสดงหมอลำรูปแบบออนไลน์ของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ได้ออกแบบให้มีระยะเวลาการแสดงที่กระชับขึ้นใช้เวลา 6-7 ชั่วโมง เนื่องจากการเป็นารแสดงรูปแบบออนไลน์ จะทำให้การแสดงไม่น่าเบื่อจนเกินไป เนื่องจากเกิดการแข่งขันทางการตลาดจึงต้องสร้างสรรค์การแสดงใหม่ทุกรอบที่ทำการแสดง และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงจากเดิม รูปแบบในการแสดงแต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกันไปตามชื่อการแสดง แนวคิดการแสดงหลัก และศิลปินรับเชิญ แต่ยังคงลักษณะการแสดงช่วงคอนเสิร์ต

การแสดงช่วงตลก การแสดงช่วงวัฒนธรรม การแสดงลำเรื่องต่อกลอน และการแสดงช่วงเต้ยลา อาจมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มรูปแบบการแสดง เช่น การแสดงละครเพลง การแสดงพิเศษ เช่น การเชิดหุ่นลือลึงค์แห่งชาติ ศิลปินมรดกอีสาน มาร่วมแสดงความสามารถเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมอีสาน หรือศิลปินที่กำลังเป็นกระแสนิยมในปัจจุบันมาร่วมในการแสดง ให้สอดคล้องกับชื่อการแสดงและแนวคิดการแสดงหลัก

3. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ ธุรกิจบันเทิงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิงวงหมอลำในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ คือ แผนของผู้ประกอบการที่มีเป้าหมายชัดเจนในการสร้างรายได้จากการแสดงหมอลำ โดยมีการกำหนดแผนงานและหน้าที่ การบริหารจัดการบุคคล การตลาด และการสร้างสรรค์การแสดงให้สอดคล้องกับกระแสนิยมการแสดงหมอลำในปัจจุบันด้วยวิธีการและกลยุทธ์ต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือการสื่อสารระบบออนไลน์ ในการทำธุรกิจบันเทิงหมอลำรูปแบบออนไลน์ วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจึงได้มีกลยุทธ์ทางการตลาด เป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานขององค์กรเชิงพาณิชย์ ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียงและวิเคราะห์ประเด็นด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านการตลาดของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง สรุปได้ว่า วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงได้ทำการแสดงในช่วงเวลาควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ รูปแบบออนไลน์ เพิ่มรูปแบบโดยมีขั้นตอน คือ การสร้างกลุ่มเฟสบุ๊คแบบกลุ่มปิด เก็บบัตรเข้าชม เป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และกลุ่มเป้าหมายผู้ชมที่ไม่สามารถมาดูหน้าเวทีจริงได้ ผู้ชมสามารถเข้าชมการแสดงหมอลำรูปแบบออนไลน์ได้ที่บ้าน โดยไม่ต้องเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ เพียงแค่มีระบบอินเทอร์เน็ต และเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ ไอแพด โน้ตบุ๊ก หรือ คอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนในการเข้าชมการแสดงรูปแบบออนไลน์ ได้แก่ 1) ผู้ชมที่สนใจจะเข้าชมการแสดงในแต่ละครั้ง จะต้องโอนเงินผ่านเลขบัญชี ซึ่งมีราคาที่แตกต่างกันออกไป และบันทึกหลักฐานการโอน 2) ส่งหลักฐานการโอนเงินมาที่แฟนเพจ “สาวน้อยเพชรบ้านแพง แฟนเพจ” แฟนเพจวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง จะส่งลิงค์ให้เข้ากลุ่มทันที 3) การกดเข้าร่วมกลุ่ม ทางเพจจะส่งลิงค์เพื่อให้กดยืนยันเข้าร่วมกลุ่ม ให้กดเข้าร่วมกลุ่มทันที และรอแอดมินกลุ่มคอนเฟิร์ม เมื่อสำเร็จแล้ว สามารถรับชมได้ทันที และสามารถรับชมย้อนหลังได้ตลอดเวลา (ณณภาพ มงคลยศพร, สัมภาษณ์, 2565)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องธุรกิจบันเทิงวงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการแสดงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง พบว่า วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ได้พัฒนาองค์ประกอบการแสดง ให้ดีขึ้นทุกปีตามความนิยมของผู้ชมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายผู้ชมการแสดงหมอลำที่ต้องการความหลากหลายที่เพิ่มมากขึ้น มีการออกแบบการแสดงให้ผู้ชมทุกเพศ ทุกวัยสามารถรับชมการแสดงได้อย่างสนุกสนาน

2. เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ พบว่า การแสดงหมอลำรูปแบบออนไลน์ของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ได้ออกแบบให้มีระยะเวลาการแสดงที่กระชับขึ้น ลดจำนวนบุคลากรให้สอดคล้องกับสถานที่ถ่ายทำ มีการสลับการดำเนินเรื่องราว รวมถึงการเกิดหมอลำเฉพาะกิจ คือ การรวมตัวของศิลปินหมอลำเพื่อจัดไลฟ์สดกลุ่มปิด การแสดงรูปแบบออนไลน์ใช้เวลา 6-7 ชั่วโมง เนื่องจากจะทำให้การแสดงไม่น่าเบื่อจนเกินไป ด้วยข้อจำกัดของการป้องกันโรคระบาด ระยะเวลา สถานที่ ส่งผลให้องค์ประกอบของการแสดงมีขนาดที่เล็กลงตามความเหมาะสม แต่การแสดงต้องสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชม เนื่องจากเกิดการแข่งขันทางการตลาด วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจึงต้องสร้างสรรค์การแสดงใหม่ทุกครั้ง และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงจากเดิม รูปแบบการแสดงแต่ละครั้งจะไม่แตกต่างจากแต่

ก่อนมากนัก ยังคงลักษณะของการแสดงช่วงคอนเสิร์ต การแสดงช่วงตลก การแสดงช่วงวัฒนธรรม การแสดงลำเรื่องต่อกลอน และการแสดงช่วงเต้ยลา โดยบางครั้งจะเพิ่มการแสดงอื่น ๆ เข้ามา เช่น การแสดงละครเพลง การแสดงพิเศษ

3. เพื่อศึกษาแนวทางบริหารจัดการ ธุรกิจบันเทิงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ พบว่า วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงนำเอาเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ มาประกอบการใช้ในการดำเนินธุรกิจบันเทิงหมอลำ ด้วยวิธีการสร้างกลุ่มแฟนเพจขึ้นมาเพื่อสร้างความรับรู้ของการเคลื่อนไหวของคณะหมอลำให้กับกลุ่มแฟนคลับอย่างต่อเนื่อง และจัดแสดงด้วยวิธีการเผยแพร่ภาพสด การใช้เทคนิคในการเผยแพร่ภาพที่มีความทันสมัย เพื่อให้ได้รับการรับชมการแสดงของวงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจะต้องซื้อบัตรเพื่อเข้ากลุ่มส่วนตัว ผู้ชมที่ซื้อบัตรแล้วจะได้เข้ากลุ่มส่วนตัวและได้ชมการแสดงในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบเสียงและภาพที่ชัดเจนมีผู้ชมในแต่ละครั้งมากมายสามารถรับชมได้ทั้งประเทศและต่างประเทศ ราคาบัตรเข้าชมในแต่ละครั้ง ราคาบัตรเข้าชมแต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับรูปแบบในการแสดง และ แหกรับเชิญที่มาร่วมในการแสดง

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องธุรกิจบันเทิงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบการแสดงและรูปแบบแสดงวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ มีการพัฒนาองค์ประกอบทางการแสดงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา การเปลี่ยนแปลงยุคสมัย และค่านิยมของผู้ชมในปัจจุบัน โดยการนำเอาเทคโนโลยีมาพัฒนาและปรับใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานภายในวงหมอลำ ซึ่งสอดคล้องกับฉันทลักษณ์การประดัด (2555, น.21) กล่าวว่า องค์ประกอบการแสดงของคณะลำเพลินควรมีการพัฒนาที่ละองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบการแสดงแต่ละด้านมีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน และการพัฒนาองค์ประกอบการแสดงของหมอลำเพลินควรมีการพัฒนาไปทีละด้านเพื่อความประทับใจของผู้ชม และเพื่อให้เข้าความเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงได้เพิ่มองค์ประกอบการแสดงด้านเทคนิคของการถ่ายทำ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบทางการแสดงที่สำคัญ โดยร่วมมือกับทีมงาน บ่าวภูไท สตูดิโอ ทำหน้าที่เผยแพร่การแสดงในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้กล้องในการถ่ายทำจำนวน 6 ตัว โดยตั้งมุมซ้าย-ขวา ของเวที มุมสูง-ต่ำ ของเวที มุมนักดนตรี และมุมชม ที่เป็นกล้องเคลื่อนที่มีผู้เลือกมุมกล้องในการเผยแพร่ 1 คน ที่ทำหน้าที่ควบคุมอยู่หน้าจอ ถือเป็นวิธีการสำคัญต่อการแสดงหมอลำรูปแบบออนไลน์ ผู้ที่รับชมการแสดงส่วนใหญ่จะรับชมการแสดงผ่านการถ่ายทำรูปแบบออนไลน์ผ่านหน้าจอเป็นหลัก ซึ่งต่างจากการรับชมในวิถีชีวิตปกติเดิม ที่ผู้ชมสามารถรับชมการแสดงได้ทุกมุมมองของเวที วงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจึงให้ความสำคัญเรื่องเทคนิคการถ่ายทำ เพื่อให้การเผยแพร่การแสดงรูปแบบออนไลน์ได้มีภาพที่สวยงาม และมีคุณภาพที่สุด และเป็นหลักประกันว่าผู้ชมที่ซื้อบัตรเข้ามาชมจะได้รับชมการแสดงหมอลำวงโปรดในมุมมองที่ดีที่สุด และยังสามารถย้อนกลับดูย้อนหลังได้ เบื้องบน (2555, น.139) ที่กล่าวว่า จากการก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้คนในปัจจุบันหันไปเสพสื่อบันเทิงหรือมหกรรมอื่นที่ทันสมัย อีกทั้งองค์ประกอบของการแสดงหมอลำควรพัฒนาหรือปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัยหรือกระแสทางสังคม และหาแนวทางในการพัฒนา ปรับตัว และต่อยอดการแสดงหมอลำให้มีศักยภาพ สอดคล้องกับสภาพทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2. รูปแบบการแสดงหมอลำ คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ในแต่ละรอบมีความแตกต่างกันไปตามชื่อการแสดง แนวคิดการแสดง และศิลปินรับเชิญ เพื่อตอบสนองความนิยมที่หลากหลายของกลุ่มผู้ชมทุกช่วงอายุที่ซื้อบัตรเข้าชมการแสดงในแต่ละรอบ มีแนวคิดในการออกแบบการแสดงโดยวางแนวความคิดการแสดงเป็นการรวมของดีแต่อย่าง เช่น การรวมตัวของสุดยอดพระเอกหมอลำ การรวมตัวของสุดยอดนางเอกหมอลำ การรวมตัวกันของสุดยอดหมอลำชิง หรือการรวมตัวของศิลปินระดับ

ตำนาน มีการบริหารจัดการโดยการถือวันการแสดงและคิวนักแสดงให้ตรงกัน เมื่อได้วันทำการแสดงที่ตรงกันแล้ว จึงจะสามารถวางแผนได้ว่าศิลปินที่รับเชิญมาร่วมในการแสดงแต่ละรอบ สามารถแสดงความสามารถในด้านไหนได้บ้าง (สมชาติ ศรีมารัตน์, 2565, สัมภาษณ์) คำอธิบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคชาวุธ มาป้อง (2562, น.137) กล่าวว่า ศิลปิน หรือ นักแสดงหมอลำที่จะถูกรับเชิญมาร่วมในการแสดง จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของคนหรือกลุ่มคนในสังคม ผู้ชมหมอลำจำนวนมากมีความต้องการและมีรสนิยมที่แตกต่างกันไป ศิลปินจึงต้องพยายามศึกษาค้นหา และสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบที่หลากหลายเรื่อยไป จนกระทั่งการแสดงที่เพิ่มขึ้นมา เรียกว่า การแสดงละครเพลง เพื่อมาเล่นสลับกับการแสดงช่วงลำเรื่องต่อกลอน ถือเป็นการแสดงที่สามารถดึงดูดผู้ชมได้เป็นอย่างดี ง่ายต่อการชมการแสดงและการเปลี่ยนเรื่องการแสดงในครั้งต่อไป ถือว่าเป็นการเลือกใช้ศิลปะที่มีความหลากหลายมาผสมผสานให้เกิดงานแสดงใหม่ ๆ ทั้งนี้มีการพัฒนาและหลีกเลี่ยงรูปแบบเดิม เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่และเป็นที่ยอมรับจากผู้ชม ถือว่าเป็นสิ่งท้าทายในตัวผู้สร้างสรรค์งานลักษณะนี้เป็นอย่างยิ่ง และยังสอดคล้องกับวรารพร แก้วใส (2559, น.88) ที่กล่าวถึงทฤษฎีกระบวนการสร้างสรรค์ว่า การทำให้เกิดบางสิ่งบางอย่างขึ้นมา ซึ่งบางสิ่งบางอย่างไม่เคยมีอยู่มาก่อน ทั้งผลผลิตอันหนึ่ง หรือขบวนการอันหนึ่ง หรือความคิดอันหนึ่ง ที่จัดอยู่ในข่ายของการสร้างสรรค์ประดิษฐ์คิดค้น สิ่งที่ไม่เคยมีอยู่มาก่อนให้มีขึ้นมา การแสดงละครเพลง เรื่องที่นำมาแสดงจะเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย เช่น บุญประเพณี วรรณกรรมอีสาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงชีวิต เรื่องราวความรักของหนุ่มสาว โดยใช้ศิลปินรับเชิญมาร่วมในการแสดง การคัดเลือกศิลปินรับเชิญที่ต้องมาร่วมแสดงในครั้งนั้น ๆ จะคัดเลือกจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความสามารถ และเป็นกระแสนิยมในขณะนั้น ศิลปินรับเชิญจะมีฐานแฟนคลับที่หนาแน่นอยู่แล้ว จะกระตุ้นยอดผู้ชมที่ตามมาจากศิลปินรับเชิญศิลปินรับเชิญเข้ามาชมการแสดงในกลุ่มปิดเพิ่มขึ้น ศิลปินรับเชิญอาจจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในศิลปะการแสดงพื้นบ้านหมอลำหรือไม่ก็ได้

3. แนวทางการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ จากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ธุรกิจด้านความบันเทิงศิลปะการแสดงแขนงต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย รวมไปถึงธุรกิจบันเทิงด้านศิลปะการแสดงหมอลำ จึงเกิดการปรับตัว โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์มาเป็นช่องทางในการเผยแพร่การแสดง เนื่องจากไม่สามารถเดินทางไปทำการแสดงนอกพื้นที่ได้ จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอผลงานการแสดงให้เหมาะสมกับผู้บริโภค และ สอดคล้องกับปัญหาที่มีอยู่ โดยนำเสนอรูปแบบการแสดงผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ จนกลายเป็นรูปแบบการแสดงแบบใหม่เกิดขึ้น เรียกว่า หมอลำออนไลน์ เป็นการแสดงหมอลำที่มีการไลฟ์สดในกลุ่มเฟสบุ๊คแบบปิด ผู้ที่จะเข้าชมต้องมีการซื้อบัตรผ่านแอดมินเพจของวงหมอลำด้วยวิธีการ คือ 1) ผู้ชมที่สนใจจะเข้าชมการแสดงในแต่ละครั้ง จะต้องโอนเงินผ่านเลขบัญชี ซึ่งมีราคาที่แตกต่างกันออกไป และบันทึกหลักฐานการโอน 2) ส่งหลักฐานการโอนเงินมาที่แฟนเพจ “สาวน้อยเพชรบ้านแพงแฟนเพจ” แฟนเพจวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพงจะส่งลิงค์ให้เข้ากลุ่มทันที 3) การกดเข้าร่วมกลุ่ม ทางเพจจะส่งลิงค์เพื่อให้กดยืนยันเข้าร่วมกลุ่ม ให้กดเข้าร่วมกลุ่มทันที และรอแอดมินกลุ่มกดอนุมัติ เมื่อสำเร็จแล้ว สามารถรับชมได้ทันที และสามารถรับชมย้อนหลังได้ตลอดเวลา ด้านรายได้ของนักแสดงจะได้รับเงินค่าจ้างตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในการแสดงแต่ละครั้ง แต่ขณะเดียวกันยังมีกลุ่มแฟนคลับที่ถือเป็นอีกกำลังใจที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับศิลปินเหล่านี้เรียกว่า มาลัยออนไลน์ ที่ได้จากทั้งแฟนคลับในพื้นที่ใกล้เคียงหรือแม้กระทั่งแฟนคลับในต่างประเทศ ที่ให้ความชื่นชอบศิลปินในดวงใจของตัวเอง ทั้งนี้สมาชิกและนักแสดงในวงหมอลำ ยังใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสร้างตัวตนให้เป็นที่รู้จัก ถือเป็นการสร้างกลุ่มแฟนคลับอีกหนึ่งช่องทาง คำอธิบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคชาวุธ มาป้อง (2562, น.23) ธุรกิจบันเทิงในปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศิลปะการแสดงหมอลำได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ โดยเป็นแหล่งรวมกลุ่มกันของผู้คนในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชนจินตนาการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่มคนที่เป็เพื่อนหรือกลุ่มคนที่มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเครือข่ายสังคมออนไลน์มักถูกใช้เป็นเครื่องมือแหล่งพบปะ

ติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อน หรือคนรู้จัก หรือแม้แต่ใช้เป็นพื้นที่สาธารณะในการแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้ที่อยู่ในชุมชน โดยผู้คนที่อยู่ในชุมชนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเพื่อการศึกษาธุรกิจและความบันเทิงร่วมกันได้

หมอลำยังคงเดินทางต่อไปในอุตสาหกรรมดนตรีพร้อม ๆ กับการพัฒนาสู่ความร่วมมือทั้งเครื่องดนตรี ทำนอง จังหวะ และเนื้อร้อง ที่มีความทันสมัยแบบตะวันตกมากขึ้นเรื่อย ๆ ในยุคที่เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเผยแพร่ผลงานการแสดงรูปแบบออนไลน์ ศิลปินนักร้องรวมถึงเหล่าบรรดาหมอลำไม่จำเป็นต้องใช้ห้องบันทึกเสียงหรือมีเวทีทำการแสดงของตัวเองอีกต่อไป แต่ทุกคนสามารถเผยแพร่ผลงานได้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในทุกที่ทุกเวลา ตัวอย่าง เช่น การแสดงของวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพ้วที่กำลังเป็นที่สนใจของผู้คนเป็นอย่างมากในช่วงสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพราะนอกจากความบันเทิงที่ได้รับแล้ว ยังเป็นเครื่องมือขึ้นต้นในฐานะแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่ช่วยอธิบายให้เราทำความเข้าใจมากขึ้นถึงความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ยังช่วยรักษาวัฒนธรรมหมอลำเพลินของชุมชนบ้านแพ้ว ถือว่าเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เป็นสัญลักษณ์ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สนับสนุนและส่งเสริมวัฒนธรรมหมอลำ ที่เป็นวัฒนธรรมสำคัญของชาวอีสาน ที่กำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายของหลากหลายกลุ่มที่ชื่นชอบท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณ์ของสังคมในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ ได้ปัจจุบัน การแสดงหมอลำรูปแบบออนไลน์ลดน้อยลง การทำธุรกิจบันเทิงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพ้วในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ สามารถเป็นแนวทางในการนำเสนอการแสดงหมอลำและศิลปะการแสดงพื้นบ้านแขนงต่าง ๆ ตามสถานการณ์ตามความจำเป็นด้วยความเข้าใจในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่

จากผลการศึกษาเรื่องธุรกิจบันเทิงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพ้ว ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ พบว่า ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หมอลำจึงต้องมีการพัฒนารูปแบบการแสดงของตนเองอย่างไม่หยุดนิ่ง นับตั้งแต่รูปแบบการแสดง อุปกรณ์การแสดง ที่ต้องปรับปรุงให้แปลกใหม่ และให้ทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี รู้จักการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ และอำนวยความสะดวกในการแสดงศิลปะพื้นบ้านหมอลำ หรือศิลปะการแสดงรูปแบบต่าง ๆ หากมองในมิติของการขับเคลื่อนและการพัฒนาเศรษฐกิจ หมอลำถือเป็นศิลปะการแสดงที่สร้างโอกาสให้กับคนหลาย ๆ กลุ่ม นอกจากสร้างอาชีพให้กับสมาชิกภายในวงแล้ว หมอลำยังสร้างเงินสร้างรายได้ให้กับผู้คนที่ในพื้นที่ทุก ๆ ครั้งที่มีการแสดง หมอลำจึงนับเป็นธุรกิจบันเทิงที่มีความเชื่อมโยงไปยังเศรษฐกิจสาขาอื่น ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด

ด้านความรู้ พบว่า ธุรกิจบันเทิงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพ้ว ในบริบทวิถีชีวิตปกติใหม่ เป็นแนวทางในการศึกษาการนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ และอำนวยความสะดวกในการศึกษา หรือเผยแพร่การแสดงศิลปะพื้นบ้านหมอลำ และต่อยอดการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิงหมอลำให้ดำรงอยู่ท่ามกลางสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลงานการแสดงศิลปะพื้นบ้านสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เผยแพร่งานได้ทุกที่ทุกเวลา ทำให้การแสดงหมอลำดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดการพัฒนา ต่อยอด และยกระดับศิลปะการแสดงพื้นบ้านสู่ระดับสากลกลายเป็นสินค้าด้านสื่อความบันเทิง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 เป็นแนวทางในการยกระดับศิลปะการแสดงพื้นบ้านเข้าสู่ธุรกิจบันเทิง
- 1.2 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจบันเทิง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อความอยู่รอด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการแสดงลำเพลิน
- 2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นด้านบทบาททางการแสดงของวงหมอลำกับการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตา ชื่นแนะ จากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อรุณมัย จันทมาลา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร อัดไพบูลย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ อาจารย์ ดร.สมคิด สุขเอิบ ผู้ทรงคุณวุฒิกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนงานวิจัยสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

คชาวุธ มาป๋อง. (2562). *หมอลำศิลป์ไทย: อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ นาฏยประดิษฐ์ และธุรกิจบันเทิงในกระแสวัฒนธรรมสมัยนิยม*.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เจริญชัย ชนไฟโรจน์. (2562). *หมอลำ-หมอแคน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม

ณัฐพงษ์ การประดับ. (2555). *ลำเพลิน องค์ประกอบและการพัฒนา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประกาศกระทรวงวัฒนธรรม. (2563). *แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา และพิธีกรรมต่าง ๆ กรณี*

การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2565,

จาก https://www.khonkaen.go.th/khonkaen6/COVID19/COVID_DOC/culture%20-Doc.pdf

วรารพร แก้วใส. (2559). รูปแบบการประยุกต์นาฏกรรมวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(1), 88

อภิสิทธิ์ เบื้องบน. (2555). *การพัฒนาหมอลำกลอนในกระแสโลกาภิวัตน์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บุคลากรกรม

นายณณภพ มงคลยศพร (ผู้ให้สัมภาษณ์). ศกศิลป์ น้อยแวงพิม (ผู้สัมภาษณ์). ตำแหน่งแอดมินดูแลแฟนเพจวงหมอลำคณะสาว

น้อยเพชรบ้านแพง. ณ ตำบลแพง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม. วันที่สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2565

นายยมินิล นามวงษา (ผู้ให้สัมภาษณ์). ศกศิลป์ น้อยแวงพิม (ผู้สัมภาษณ์). ตำแหน่งผู้บริหารวงหมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้าน

แพง. ณ ตำบลแพง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม. วันที่สัมภาษณ์ 12 พฤศจิกายน 2565

นายสมชาติ ศรีมาร์ตัน (ผู้ให้สัมภาษณ์). ศกศิลป์ น้อยแวงพิม (ผู้สัมภาษณ์). ตำแหน่งผู้ประสานงานการแสดงละครเพลงวงหมอลำ

คณะสาวน้อยเพชรบ้านแพง. ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วันที่สัมภาษณ์ 16 ธันวาคม 2565